

Artrika vägkanter

*Förvaltning –
kartläggning, skötsel och
utveckling*

TRAFIKVERKET

Samhällets miljömål

- Sveriges 16 miljö kvalitetsmål t.ex. ”Ett rikt växt- och djurliv”
- Landskapskonventionen
- Bevarandet av biologisk mångfald är högt prioriterat av EU, topp två på miljösidan (vid sidan av klimat).
- ”Alla kommer fram smidigt, **grönt** och tryggt”
- Riktlinje Landskap (TDOK 2015:0323).
Trafikverkets riktlinjer för det ”gröna” arbetet.
Antagna mars 2016, 3.0 den 15 mars 2019.

Våra miljömål

Mål för natur- och kulturmiljö

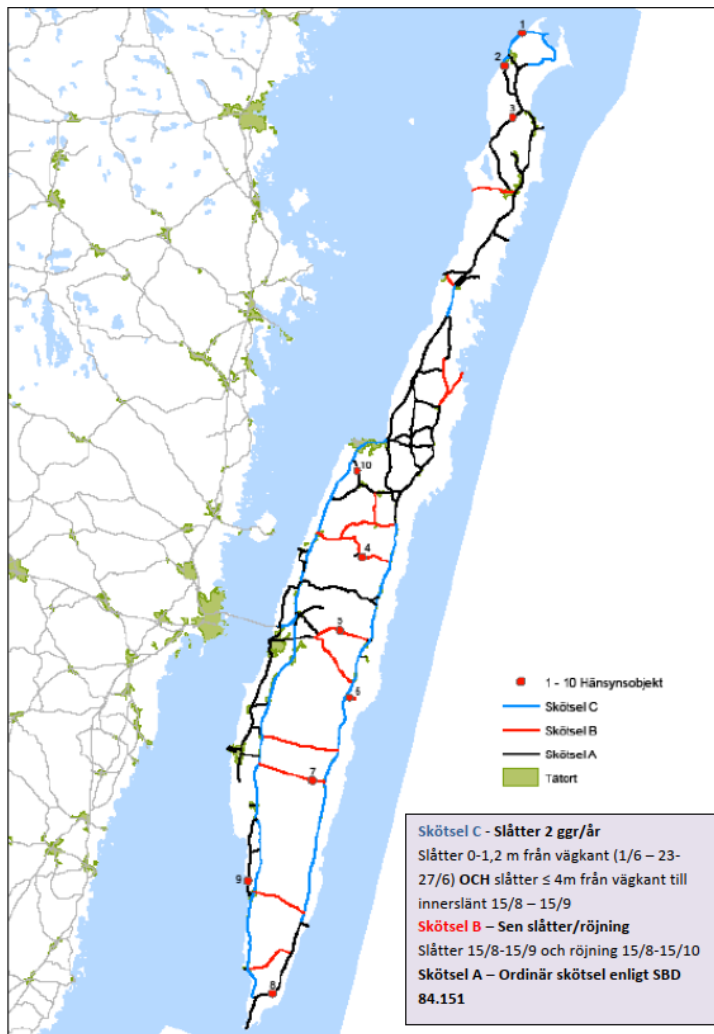
Den avgörande påverkan transportinfrastrukturen har på naturen och den biologiska mångfalden åtgärdas med följande anpassningar:

1. Säkra passagemöjligheter för djur
2. Minska bullerstörning från trafik i viktiga naturmiljöer
3. Sköta, utveckla och tillföra artrika infrastrukturmiljöer
4. Alléer – sköta och utveckla, öka
5. Bekämpa och motverka främmande invasiva arter.
6. Kulturobjekt och -vägar, Trafikverkets Kulturmiljöstrategi

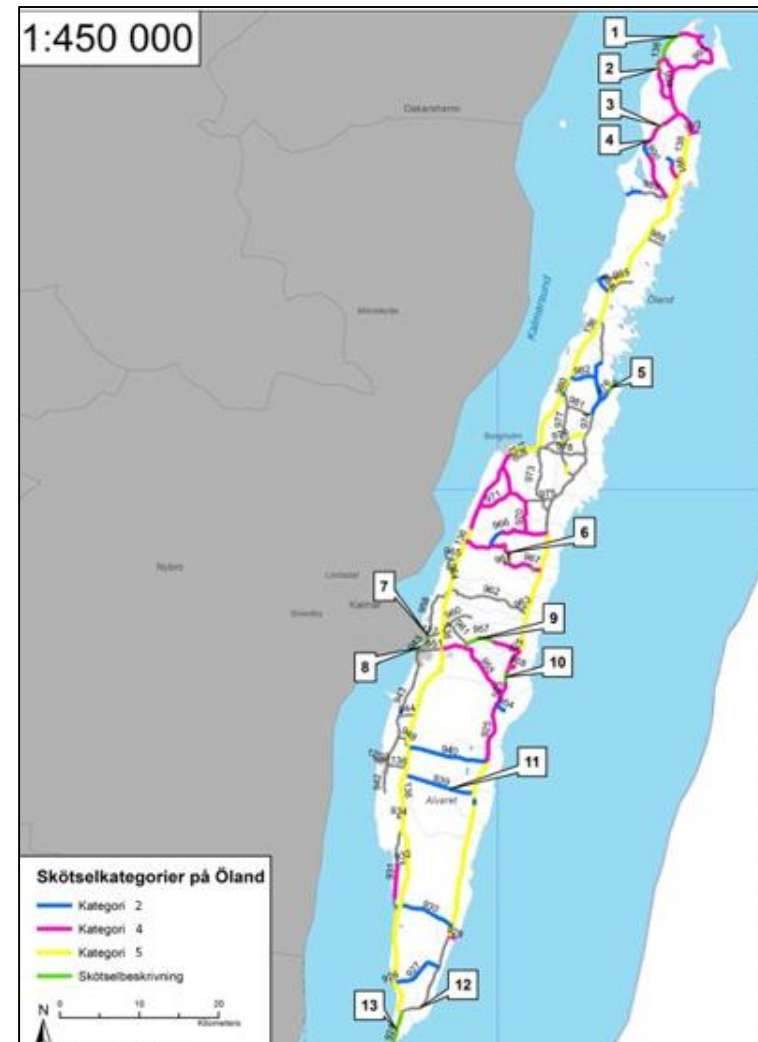
Skötseln bidrar till att miljömålen uppfylls – t.ex. ett rikt växt och djurliv med höga naturvärden, bevarande av biologisk mångfald

Artrika vägkanter – från då till nu.....

Figur 2. Översiktskarta över skötselåtgärder på Öland 2009.

Inventeringsmetodik

Version 2021-05-17

Krysschema - beslutsstöd vid naturvärdesbedömning (bilaga 2 till TRV 2012:149)

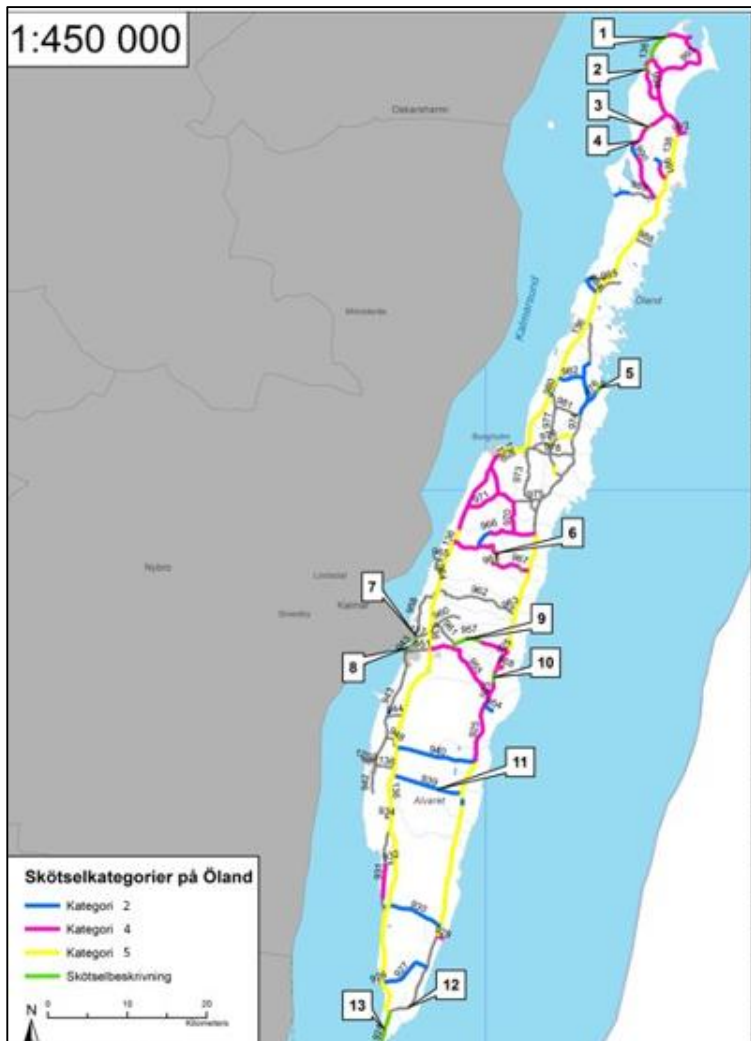
Datum: Driftområde: Väg-nr: Löpnummer/objektnamn: Inventerare:

Identifiering och avgränsning av AVK/HÅO vid vägmarginalinventering i sidområden. Sätt kryss i relevanta rutor och gör summerad bedömning av värdeklass och objektstyp till höger. För bedömning av AVK så räcker det att en eller enstaka rutor blir ikryssad. Styrkan i bedömningarna går från vänster till höger (d.v.s. artfynd väger tyngre). Flera "svagare boxar" kan naturligtvis ge en starkare slutsummering.

Bedömningsgrund - 1 Artfynd: Naturvårdsarter, indikatorarter m.fl.				Bedömningsgrund - 2 Rikblommighet/mkt substratväxter	Bedömningsgrund - 3 Biotop/habitat- kvalitet/struktur		NVI-klass	Bedömt vägkants- objekt	Kommentarer
Rödlistade arter (CR, EN, VU, NT, DD), Ansvarsarter i infrastrukturen, ÅGP-arter A	Skyddade och fridlysta arter (lagstiftning) B	Indikator- och signalarter (se bil. 3, klass 1 och 2, och bilaga 4 och 5 i manualen). C	Sällsynta eller regionalt speciella arter (om ej i A-C) D	Rikblommighet - särskilt av nyckel- och substratarter för insekter (se bil 3 i manualen, klass 3-arter) E	Biotop- kvalitet (typ, grad) F	Strukturer och värdeelement (förekomst, total mängd) G	Naturvärdes- klass enligt NVI-systemet 	Naturvärdes- objekt (AVK eller HÅO)	Tolkning av bedömt vägkantsobjekt
Inga rödlistade arter.	Inga eller enstaka förekomst av fridlyst art.	Enstaka klass 2-arter och i huvudsak ingen klass 1-art. Viss förekomst av klass 2-arter. Enstaka klass 1- art.	Inga eller enstaka med marginell förekomst av sällsynta eller speciella arter.	I viss omfattning: "Den rikblommande åkervägkanten" dominerad av klass 3-arter med visst inslag av klass 2-arter, enstaka klass 1. "Prästkrageslänter", "Renfaneväg- kanter", "Höstfibble-vägkanter", "Gotland/Ölands-kalkvägkanter"	Obetydliga till små.	Begränsad förekomst av strukturer och element.	4	Inget HÅO	Ofta noterat från bilen: "Småfint" eller "Fint" (kan ofta med rätt skötsel höjas till AVK). Kring HÅO tänk: 1. Konstaterat lägre värden 2. Ej kartlagda värden 3. Värden svåra att bedöma just nu (insekter?)
Obetydlig förekomst av hotad art eller enstaka rödlistad art i övrigt eller mkt begränsad förekomst.	Fridlyst art i mindre omfatt- ning.	God förekomst av klass 2-arter och/eller ca 5-10 klass 1-arter.	Viss förekomst och frekvens av sällsynta eller speciella arter.	I genomsnitt per 50 meter <u>upp till 50</u> <u>blommande stänglar per m²</u> dvs relativt rikt blommande sträcka (ej enskilda blommor), <u>även ofta stort</u> <u>inslag av klass 2-arter</u> och ofta av utpekade nyckelsubstrat-arter. Finare "Gråfibble/tjärlblomster-slånter".	Viss förekomst och status på intressanta vegetations- typer.	Viss förekomst av en eller flera strukturer och element.	3	AVK	De flesta AVK-objekt bör hamna i NVI-klass 3.
Rödlistad art/arter i hyfsad eller god status. En eller flera hotade arter i hygglig status. Viktiga ansvarsarter i infrastrukturen eller ÅGP-arter.	Skyddad art i viss till god omfatt- ning eller större förekomst av fridlyst art.	God förekomst av klass 2-arter och/eller fler än 10 klass 1-arter och/eller betydande population av någon/några av dem.	En eller flera speciella och intressanta arter med god förekomst.	I genomsnitt per 50 <u>meter fler än ca</u> <u>50 blommande stänglar per m²</u> dvs rikt blommande sträcka blommande exemplar (ej enskilda blommor), <u>även ofta stort inslag av klass 1- och</u> <u>2-arter</u> och särskilt av utpekade nyckelsubstratarter.	God förekomst och status på intressanta vegetations- typer, t.ex. N2000-habi- tat.	Talrik och/eller utmärkt förekomst av strukturer och element och/eller mångformiga strukturer.	2 1	AVK	Gräns mellan 1 och 2 behöver utforskas mer. Klass 1 sällan före- kommande

AVK kan i enstaka fall väljas om värdena kan höjas med rimliga insatser, men det kräver hänsyn i skötsel som t ex sen slåtter d.v.s. kontobundna åtgärder (enligt SBV) eller extra restaurering eller säkerhet för hotad art som annars är svår att bevara. Är biotopen väl utvecklad och i gott skick, men arter saknas eller det är svårt att bedöma förekomst. Arealmässiga överväganden. Kort distinkt objekt kontra långa sträckor med spridda värden som tillsammans ger t.ex. stor individrikedom. Rikblommighet bedöms inom ramen för tänkt typsträcka av 50-100 meter. OBS att "gränsvärdena" i boxarna ännu är preliminära och ingen absolut sanning. OBS att rikblommiga vägar ofta har en "ambulerande" florarikedom, den varierar över tid och är oftast som störst några år efter störning, t.ex. en dikning.

Artrika vägkanter

- Skötsel på kategoriserade sträckor
- Skötsel av specifika objekt
- Möjlighet till riktade miljöåtgärder (tex ytskrapningar)

Kategori 2: 25/8-31/10 – extra sen röjning/slätter

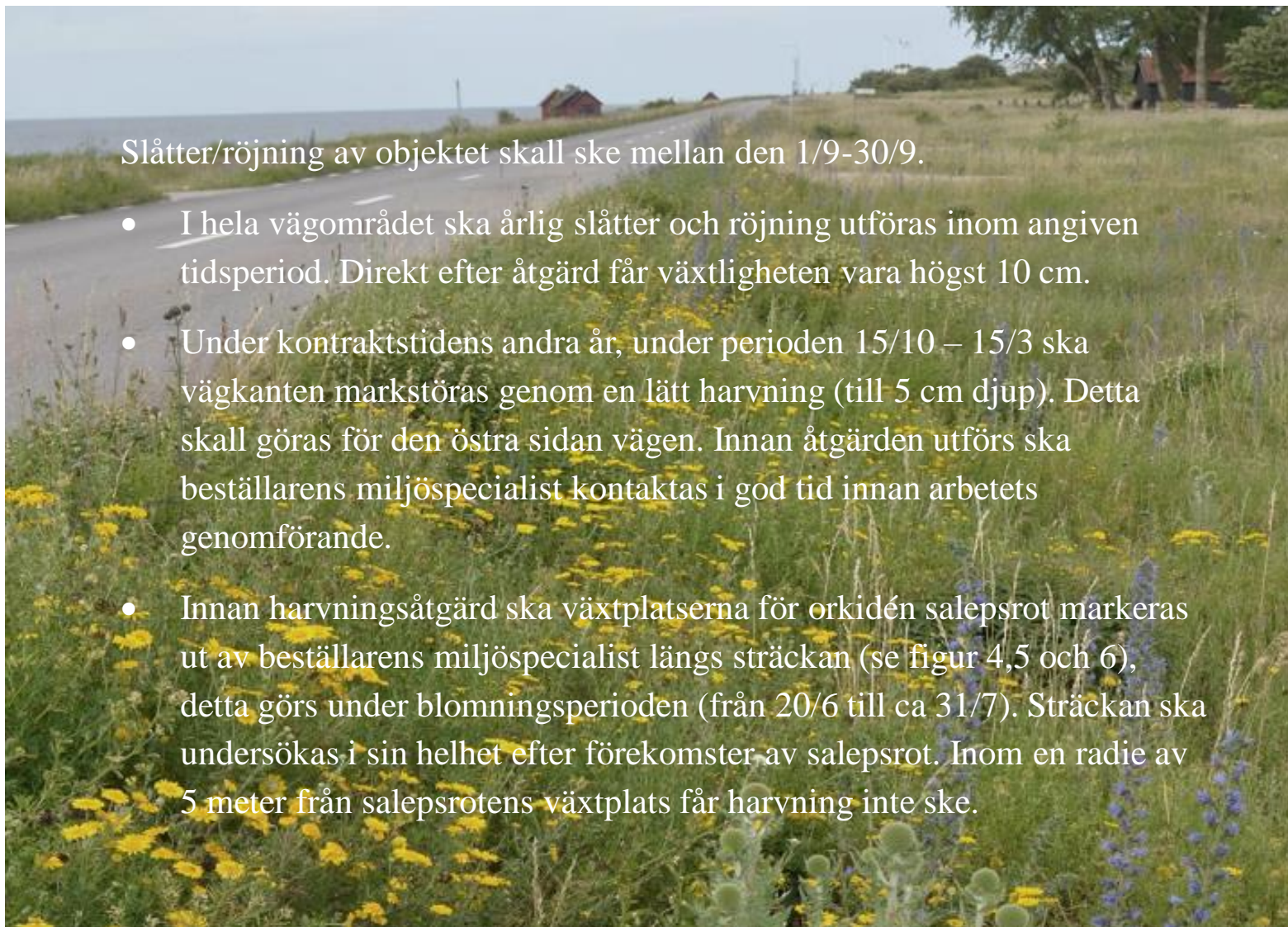
Kategori 4: 25/5-21/6 – tidig röjning/slätter 30 cm ovan mark endast 0-1,6 m från väggkant, samt sen röjning/slätter (0-10 m från väggkant) 15/8-31/10

Kategori 5: 25/5-21/6 – tidig röjning/slätter, samt sen röjning/slätter 15/8–31/10.

Grön= specifika skötselbeskrivningar

Neptuni åkrar grenigt kungsljus, hylsnejlika, blåeld och blåeld och salepsrot

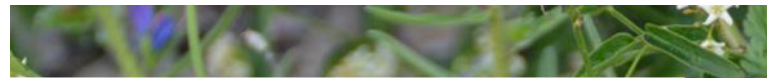

Slätter/röjning av objektet skall ske mellan den 1/9-30/9.

- I hela vägområdet ska årlig slätter och röjning utföras inom angiven tidsperiod. Direkt efter åtgärd får växtligheten vara högst 10 cm.
- Under kontraktstidens andra år, under perioden 15/10 – 15/3 ska vägkanten markstöras genom en lätt harvning (till 5 cm djup). Detta skall göras för den östra sidan vägen. Innan åtgärden utförs ska beställarens miljöspecialist kontaktas i god tid innan arbetets genomförande.
- Innan harvningsåtgärd ska växtplatserna för orkidén salepsrot markeras ut av beställarens miljöspecialist längs sträckan (se figur 4,5 och 6), detta görs under blomningsperioden (från 20/6 till ca 31/7). Sträckan ska undersökas i sin helhet efter förekomster av salepsrot. Inom en radie av 5 meter från salepsrotens växtplats får harvning inte ske.

Neptuni åkrar... salepsrot

Tack!

Eva Ditlevsen
eva.ditlevsen@trafikverket.se
010-123 00 71